

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного
управління та національної безпеки
Кафедра економічної теорії,
інтелектуальної власності та
публічного управління

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

САВИЧ АРТЕМ ВОЛОДИМИРОВИЧ

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

УДК УДК 352.07:35.04

(індекс)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ОПТИМІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ В УМОВАХ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ**

(тема роботи)

281 «Публічне управління та адміністрування»

(шифр і назва спеціальності)

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр
кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело

А.В.Савич

(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи:

Довженко Валентина Анатоліївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

кандидат економічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Житомир – 2021

АНОТАЦІЯ

Савич А.В. Оптимізація взаємодії органів місцевого самоврядування та громадських об'єднань в умовах децентралізації. - Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 281 “Публічне управління та адміністрування”. – Поліський Національний Університет, Житомир, 2021.

Зміст роботи: У роботі проводиться дослідження науково-теоретичних засад, проведено аналіз сучасного стану реалізації та шляхів удосконалення залучення громадськості і діяльність органів місцевого самоврядування.

Ключові слова: децентралізація, громадськість, органи місцевого самоврядування, принципи місцевого самоврядування, реформа місцевого самоврядування.

SUMMARY

Savych A.V. Optimizing the interaction of local governments and public associations in the context of decentralization.

Qualification work for a master's degree in specialty 281 "Public Administration". - Polissya National University, Zhytomyr, 2021.

Content of the work: The study of scientific and theoretical principles is carried out, the analysis of the current state of implementation and ways to improve the public involvement and the activities of local governments.

Keywords: decentralization, public, local self-government bodies, principles of local self-government, local self-government reform.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ.....	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи взаємодії органів місцевого самоврядування з організаціями громадянського суспільства	8
1.1. Науково-теоретичні підходи щодо базового розуміння взаємодії органів місцевого самоврядування із громадськістю	8
1.2. Основні тенденції розвитку реформи децентралізації за участі громадських об'єднань.....	10
Висновки до розділу 1	13
РОЗДІЛ 2. Аналіз діяльності громадських організацій в Баранівській територіальній громаді.....	14
2.1. Роль громадськості в Баранівській територіальній громаді.....	14
2.3. Аналіз участі громадських об'єднань в органах місцевого самоврядування	17
Висновки до розділу 2	20
РОЗДІЛ 3. Побудова ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськістю.....	21
3.1. Формування механізму залучення громадськості в органах місцевого самоврядування як інструменту прийняття рішень.....	21
3.2. Ефективна взаємодія органів місцевого самоврядування з громадськістю на умовах е-врядування	24
3.3 Стратегічний підхід формування громадських організацій на правових засадах в органах місцевого самоврядування.....	27
Висновки до розділу 3	29
ВИСНОВКИ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	33

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ

ІКТ	інформаційно-комунікаційні технології
ЄС	Європейський Союз
ЗМІ	засоби масової інформації
ОГС	орган громадського самоврядування
ОМС	органи місцевого самоврядування
ОТГ	об'єднана територіальна громада

ВСТУП

Актуальність теми. Утвердження демократичних принципів в українському суспільстві вимагає нових підходів до організації діяльності органів місцевого самоврядування (ОМС). Наразі актуальним є принцип інформаційної відкритості в діяльності ОМС. Саме відкритість дає населенню здійснювати контроль та наближує громадян до органів місцевої влади.

Структури громадянського суспільства допомагають формувати належний простір для прояву ініціативи з боку громадян та їх активної участі у функціонуванні громади. Через структури громадянського суспільства громадяни також мають змогу брати участь у вирішенні загальнодержавних питань. Громадські організації представляють інтереси різних верств населення, сприяють залученню громадян до процесів публічного управління, допомагають втілювати ініціативи та здійснювати громадський контроль.

В останні роки, внаслідок проведення політики децентралізації, питання розробки нових підходів до планування розвитку територій набули важливого значення та особливої уваги серед науковців та практиків публічного управління. Так, напрацювання науковців Пастух К., Токар М., Батанов О., Левчук М., Семигіна Т., Лиховид Д., О. Григорян, Ф Рудич, Ж. Веделем та ін. мають важливе значення для розвитку теоретичних та прикладних аспектів досягнення ефективних результатів в процесі залучення громадських організацій до процесів управління розвитком територіальних громад. Однак, залишаються не вирішеними проблеми формування механізмів ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування та громадських організацій у сфері впровадження їх у практику публічного управління.

Незважаючи на багато досліджень, по даному питанню залишається не вирішеним роль громадських організацій у формування відкритої політики органів місцевого самоврядування та невизначені основні їх принципи у вирішенні питань.

Недостатня розробленість і практичне значення виділених проблем обумовили основну мету і завдання кваліфікаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Кваліфікаційна робота виконана на кафедрі економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління відповідно до плану підготовки магістрів державного управління Поліського національного університету.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка пропозицій щодо вдосконалення реалізації прийняття рішень в діяльності ОМС за участі громадських об'єднань.

Для досягнення мети, потрібно вирішити такі завдання:

- Дослідити науково-теоретичні підходи у формуванні прозорості політики в органах місцевого самоврядування за участі громадських об'єднань
- Обґрунтувати етапи впровадження процесу за умови втілення їх у життя суспільства
- дослідити нормативно-правове забезпечення реалізації прозорості участі громадських організацій в політиці місцевості;
- розкрити основні засади впровадження е-врядування в органі місцевого самоврядування;
- здійснити аналіз соціологічних опитувань та впровадження їх результатів у місцевих органах влади;
- визначити пріоритетні напрями та надати практичні пропозиції щодо використання статусу громадська організація в правовому полі дослідження задля безпосередньої участі громадськості.

Об'єкт дослідження – діяльність органів місцевого самоврядування.

Предмет дослідження – впровадження руху активності громадських організацій на прийняття рішень в органах місцевого самоврядування.

Практичне значення отриманих результатів. Результати наукового дослідження можуть бути використані при формуванні е-врядування в діяльності ОМС; використання перспективних інструментів впливу віддалених регіонів на представників влади; широкому інформуванню громадян щодо діяльності громадських організацій та їх вплив на органи місцевого самоврядування.

Апробація результатів роботи. Окремі результати кваліфікаційної роботи було оприлюднено на:

- Міжнародній науково-практичній конференції «Механізми управління розвитком територій» (Житомир, 25 жовтня 2021 р.), а саме: Довженко В.А., Савич А.В.. Механізм залучення громадських організацій до процесу стратегічного планування розвитку територіальних громад

- III Міжнародній науково-практичній конференції на тему: «Реформування процесів публічного управління в сфері освіти та науки України у глобалізаційному та інформаційному суспільстві» (Переяслав, 29 жовтня 2021 року), а саме: Ульченко Ю.С., Савич А.В. Запровадження інноваційних підходів до управління соціально-економічним розвитком сільських територій;

- Наукові читання – 2021 (Житомир, 2021р.), а саме: Савич А.В. Теоретичні засади реалізації політики формування громадських організацій в органах місцевого самоврядування;

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ОРГАНІЗАЦІЯМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

1.1. Науково-теоретичні підходи щодо базового розуміння взаємодії органів місцевого самоврядування із громадськістю

Структури громадянського суспільства допомагають формувати належний простір для прояву ініціативи з боку громадян та їх активної участі у функціонуванні громади. Через структури громадянського суспільства громадяни також мають змогу брати участь у вирішенні загальнодержавних питань. Громадські організації представляють інтереси різних верств населення, сприяють залученню громадян до процесів публічного управління, допомагають втілювати ініціативи та здійснювати громадський контроль.

В останні роки, внаслідок проведення політики децентралізації, питання розробки нових підходів до планування розвитку територій набули важливого значення та особливої уваги серед науковців та практиків публічного управління. Так, напрацювання науковців Пастух К., Токар М., Батанов О., Левчук М., Семигіна Т., Лиховид Д., О. Григорян, Ф Рудич, Ж. Веделем та ін.

Науковці мають важливе значення для розвитку теоретичних та прикладних аспектів досягнення ефективних результатів в процесі залучення громадських організацій до процесів управління розвитком територіальних громад. Однак, залишаються не вирішеними проблеми формування механізмів ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування та громадських організацій у сфері впровадження їх у практику публічного управління.

Реформа децентралізації на сьогодні стимулює шукати все нові підходи, щодо утворення найефективнішого процесу управління та розвитку територіальних громад на принципах відкритості перед людьми, їх потребами, та заінтересованістю у реалізації ідей в найкомфортніших умовах проживання

на відповідній території.

Найвагомішим аспектом в діяльності місцевого самоврядування є доступність громадян на основі (відкритої політики) про дії місцевої влади, її плани розвитку, здобутки у вирішенні спірних та проблемних питань, найвагоміші проблематичні питання. Все це спонукає до процесу автоматизації діючих виконавчих органів влади та їх структурних підрозділів.

Рудич Ф.М. висвітлює громадянське суспільство як цілісну систему забезпечення економічної, соціальної, політичної, культурної та духовної сфери життєдіяльності на основі передачі з покоління в покоління. Громадянське суспільство також представляється сформований порядок трьох сфер:

- 1) Політичної;
- 2) Економічної;
- 3) Духовної.

До першої відносять задоволення інтересів за прямою участю в громадянських ініціативах, рухах, асоціаціях, партіях. До другої взаємозв'язок економічних відносин, що базуються на принципах власності. До третьої сфери належить збереження, примноження та передачі індивідуальної свідомості в громадянському суспільстві у вигляді традицій, духовних цінностей, наукових напрацювань та концепцій [с.42-43]

О. Григорян стверджує, що основними принципами в діяльності органів державної влади є: демократизм; законність; суверенність; рівноправність націй розподіл влад; гласність; гуманізм і милосердя; соціальну справедливість; поєднання примусу та переконання; відкритість і сприйняття громадської думки. Звідси слід стверджувати про те, що органи місцевого самоврядування насамперед не є державними органами, так як вони створені для того, щоб долучати громадськість до державного управління, на основі принципу демократії і децентралізації влади»[3].

За результатами науково-теоретичних досліджень можна стверджувати, що дієвий демократичний рух взаєморозуміння владою суспільних інтересів потребує всебічного дослідження теорії авторитаризму та

довірливості правових та волонтерських інтересів на основі забезпечення потреб громадськості. Дієва публічна персона має право на всебічну підтримку в рамках схвалення громадськості. Розуміння проблем досягнення прогресивного розвитку за рахунок різного роду комунікацій, в умовах науково-технічного прогресу із суспільством формує сприятливе середовище взаморозуміння та підтримки представників органів влади.

1.2. Основні тенденції розвитку реформи децентралізації за участі громадських об'єднань

Передумовою виникнення історії децентралізації склалася ще в ХІХ – на початку ХХ ст. Основою розуміння поняття базується на наукових напрацювань економічної теорії і, як правило, складається із чотирьох основоположних тезах:

1. Децентралізація передбачає оснащеність та ефективне розміщення ресурсів у громадському секторі. В основі діючої системи лежить суспільний вибір про розміщення ресурсів у суспільному просторі, що призводить до чіткого відображення особливостей суспільних переваг на муніципальному та регіональному рівні;

2. Децентралізація регламентує чітку послідовність підзвітності з їх оприлюдненням органів державної влади, щодо витрачання та розподілу бюджетних коштів. Суть полягає у відображенні сплати місцевих податків та розподілу бюджетних надходжень для отримання суспільних благ задля розвитку територій у співвідношенні бюджетних витрат;

3. Розвиток місцевих, регіональних економік досягається за рахунок дотримання податкової бази в умовах пошуку місцевої влади для розширення сфер повноважень;

4. Набуття права самостійно використовувати та розпоряджатися бюджетними коштами, спонукає владу до більш ретельного аналізу витрат на благо громадянського суспільства території.

Науково-теоретичні засади умов децентралізації викладені у

дослідженнях Ж. Веделем. На його думку, процес децентралізації передбачає у передачі владних повноважень для осіб обраними громадою згідно чинного законодавства. Тобто відбувається процес відхилення передачі повноважень згідно ієрархії між центральними органами влади[4, с. 392].

Таким чином суть децентралізації полягає у прямому або не прямому, активному чи пасивному підході у залучені громадськості до процесу прийняття повноважень покладених на органи місцевого самоврядування. Адже обрання представника органу місцевого самоврядування розпочинається в участі громадян у місцевих виборах.

У преамбулі Європейської хартії місцевого самоврядування зазначено, що «один із демократичних принципів є права громадян, задля того, щоб мати право приймати безпосередню участь в ефективному управлінні державними справами, які підтримуються усіма членами Ради Європи»[17].

Основними законодавчо нормативно-правовими документами, що регулюють сферу місцевого самоврядування та безпосередню участь громадян в Україні є Конституція України, закони України «Про місцеве самоврядування», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про благодійну діяльність та благодійні організації»; «Про доступ до публічної інформації», «Про звернення громадян», «Про соціальні послуги»; «Про органи самоорганізації населення», тощо.

Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» займає ліву частку у нормативно правових документах, що регламентує відносини у сфері місцевого самоврядування [30].

На рівні окремих регіонів та територіальних громад можна виділити такі форми участі громадян у вирішенні питань планування та розвитку: проведення місцевого референдуму; громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади; консультації з громадськістю; створення громадських рад; загальні збори громадян; створення органів самоорганізації населення [1]. Основними напрямками такої взаємодії є: процес стратегічного планування; формування чи

модернізація органів самоорганізації населення; створення громадських рад; консультації з питань загального управління [5].

Так, Семигіна Т. В. та Лиховид Д. О. виділяють такі технології залучення населення до місцевого розвитку й розв'язання проблем окремих територій: «унормування повноважень формальних організацій та органів у громаді, створених знизу догори чи згори донизу; дотримання ключових принципів соціального планування згори донизу» [6]. В контексті використання партисипативного управління в стратегічному плануванні об'єднаних територіальних громад варта уваги Концепція інтегрованого розвитку м. Житомира до 2030 року - стратегічний документ, який визначає просторові та змістові напрями розвитку міста на наступні 12 років.

Дана Концепція розроблялась міждисциплінарною командою у складі фахівців міської ради, незалежних місцевих і закордонних експертів та представників Німецького товариства міжнародного співробітництва («Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH»). Проект забезпечив активну участь громади міста та започаткував нові практики залучення громадян до процесів планування та розвитку міста шляхом проведення форумів інтегрованого розвитку, щорічного урбаністично-культурного фестивалю «Майстерня міста Житомир», фокусгруп, різноманітних урбан-зустрічей та інших громадських заходів [4].

Громадські об'єднання у різних проявах сьогодення стимулюють безперервний процес суперництва представників органів влади, як на територіальному рівні так і на регіональному рівні. Вагомим стимулом є не втратити ступінь довіри новообраних чи дієвих мужновладців тою ж спільнотою що всебічно представляє опору, безпеку та прогресивний рівень забезпечення життя в особі представників органів влади.

Як показує практика процес децентралізації не тільки надав повноваження від центральних органів влади, а й зобов'язав представляти ефективність політичних дій на місцях із упередженим звітуванням перед людьми. Все це зумовило всебічно розвивати різні форми громадських

об'єднань не пасивних громадян мати безпосередній вплив на сталий розвиток територій. Ідеологія полягає у наступному –« Маєш бажання бути почутим-ДІЙ».

Висновки до розділу 1

Дослідивши різні праці та підходи у формуванні взаємовідносин представників органів влади та громадськості можна зробити наступні висновки:

1. В теоретичному аспекті роль громадських організацій в публічному управлінні приділена лівова частка наукових досліджень та напрацювань в законодавстві. Передумовою існує процес децентралізації.

2. В теорії процес управління значну частину займають принципи, які обумовлені нормативно-правовими актами та законами.

3. Децентралізація регламентує чітку послідовність підзвітності з їх оприлюдненням органів державної влади, щодо витрачання та розподілу бюджетних коштів перед громадянами для отримання суспільних благ задля розвитку територій у співвідношенні бюджетних витрат.

4. Доведено, що органи місцевого самоврядування насамперед не є державними органами, так як вони створені для того, щоб долучати громадськість до державного управління, на основі принципу демократії і децентралізації влади.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В БАРАНІВСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

2.1. Роль громадськості в Баранівській територіальній громаді

Роль громадських організацій у Баранівській територіальній громаді насамперед формується у створенні сприятливого середовища для їх функціонування. У ситуації що склалися у невеликих містах, які мають у своєму територіальному формуванні переважну кількість сільської місцевості, мати роль почутого за допомогою створення громадської організації є перевага у місті.

У Баранівській територіальній громаді 01.02.2018 року за рішенням Баранівської міської ради №796 від 23.01.2018 року створена Агенція місцевого розвитку з метою розробки та сприяння реалізації стратегії розвитку об'єднаної територіальної громади, надання соціально та аналітичної підтримки цьому процесу, залучення для проєктів розвитку ОТГ позабюджетних фінансових та інших ресурсів, інвестицій, а також налагодження дружніх відносин з містами побратимами та донорськими організаціями за допомогою підписання меморандуму.

Тісною є співпраця Житомирської міської ради з молодіжними та дитячими громадськими організаціями. Зокрема у 2019 р. було профінансовано 87 проєктів та заходів, розроблених молодіжними громадськими організаціями та надано десять грантів міського голови для реалізації проєктів обдарованою молоддю [7]. Однією з найперших та цікавих для вивчення досвіду громад, які активно впроваджували стратегічне планування, є Баранівська ОТГ.

Баранівська ОТГ була створена 2016 р. і, зважаючи на неможливість провести повноцінний аналіз соціально-економічних показників за попередній період громади як цілісного утворення, було розроблено середньостроковий план розвитку на 2018-2020 рр. Підготовка стратегічного плану відбувалася у відповідності до методології Проекту Європейського Союзу «Підтримка

політики регіонального розвитку в Україні» та ГО «Інститут громадянського суспільства» (м. Київ) [2,4].

Відповідно до покладених завдань Агенція органічного розвитку : [4].

- Проводить обстеження та дослідження потенційних об'єктів інвестиційної привабливості, забезпечує інформаційне обслуговування учасників інвестиційних проектів і програм на договірній основі.
- Бере участь у підготовці проектів нормативно-правових актів з питань, віднесених до її діяльності.
- Готує висновки та пропозиції щодо доцільності залучення кредитів та інвестицій, у тому числі іноземних.
- Забезпечує пошук потенційних інвесторів та кредиторів для вітчизняних суб'єктів господарської діяльності.
- Організовує і проводить виставки, семінари, конференції, виставки-продажі та аукціони [4].
- Організовує навчання, підвищення кваліфікації та перепідготовку спеціалістів, у тому числі працівників виконавчих органів міської ради, підприємств, установ, організацій комунальної форми власності.
- Забезпечує поширення інформації та популяризацію власної діяльності та перспективних напрямків розвитку ОТГ.
- Проводить моніторинг діяльності органів влади та розвиток громадянського суспільства.
- Підтримує лідерів та громадські організації, реалізує молодіжні проекти та ініціативи [4].

Відповідно до мети і завдань, визначених у Статуті Агенції, Агенція провадить різні види діяльності, за умов які не суперечать законодавству України та нормативно-правовим актам, взаємодіє з органами виконавчої влади, підприємствами, установами і організаціями України та іноземних держав.

За результатами соціологічних опитувань за останні роки можна вирізнити два основні типи настроїв жителів: скепсис і позитив. При цьому

саме фізичні особи підприємці та юридичні особи стверджують з одного боку незначний рівень громадської активності, а з іншого - незадоволені взаємодією з органами місцевого самоврядування. Дана ситуація склалася у зв'язку із малозначною проінформованістю громадян.

Ще одним результатом у формуванні видів співпраці є наступні:

- прийняття програм підтримки підприємництва на умовах заохочення, кооперативного руху та сільськогосподарського виробництва;
- зведення до комунікативної складової у розумінні легалізації бізнесу задля формування місцевого бюджету (проведення перевірки по неоформлених робочих місць);
- охоплення більшої частини населення адміністративними послугами, не тільки на безкоштовній основі, але й за оплату (охоплення договорами населення на вивіз сміття).

Слід зазначити, що навіть така взаємодія як оприлюднення даних соціологічного опитування мешканців за період 2018, 2019 та 2020 роки вже надала мотивацію у розуміння відродження суспільної активної свідомості та посилення взаємної відповідальності влади та громади.

ТОВ “Органічний м’ясний продукт”, ТОВ “Органік мілк”, ТОВ «Домашня курочка», ПП “Галекс Агро”, “Аговест Груп” є членами громадської спілки виробників органічних сертифікованих продуктів “Органічна Україна”. Метою громадської спілки є не тільки популяризації органічного руху у власному бізнесі на умовах збільшення своїх прибутків, але й формуванні свідомості громадян Баранівської територіальної громади щодо ведення здорового способу життя, органічного харчування.

Позитивний погляд місцевих людей склався також і через економічну складову розвитку регіону. Адже функціонування вищезазначених підприємств не тільки формує забезпечення робочими місцями, але й успішним та прогресуючим розвитком бізнесових структур що наповнюють місцевий бюджет через своєчасну сплату податків. Активні місцеві асоціації чи спілки

підприємців відсутні, що є негативним аспектом для формування перспективної політики органу місцевого самоврядування.

2.2. Аналіз участі громадських об'єднань в органах місцевого самоврядування

В умовах надмірної кількості різних політичних сил, партій, недовіра населення збільшується у прогресуючому вимірі. Однотипність програм розвитку та обіцянок покращення життя населення, щороку провокує зменшення суспільства до об'єктивної оцінки прийнятих рішень представника влади. Передусі слід зазначити, що громадські форми об'єднання з одної сторони спровоковані вищезгаданою ситуацією, а з іншої сторони все більше відсторонює і так неактивних громадян як членів суспільства.

Слід сконцентрувати увагу на активних громадян, яким не байдуже майбутнє своєї території. Адже за успішними справами і коло активістів за єдиною ідеологією буде збільшуватися.

Згідно Конституції України ст. 36,37 усі об'єднання громадян рівні перед законом. Ніхто не може бути примушений до вступу в будь-яке об'єднання громадян чи обмежений у правах за належність чи неналежність до політичних партій або громадських організацій. Заборона діяльності об'єднань громадян здійснюється лише в судовому порядку. Звідси ефективна взаємодія громадських об'єднань із урядовими інституціями сприятиме розвитку економічного добробуту, що базується на довірних засадах між членами суспільства.

Згідно сайту Міністерства юстиції України протягом 2020 році зареєстровано 4285 громадських об'єднань, здійснено державну реєстрацію змін до відомостей щодо 3672 громадських об'єднань та зареєстровано 14 всеукраїнських громадських організацій. Створено 16 політичних партій станом на 01 січня 2021 року. Зареєстровано 365 політичних партій, що є одним із найвищих показників у Європі. Така тенденція свідчить про збільшення та

нарощення мережі структурних утворень задля збереження суспільної підтримки. Основним аспектом якого являється потреба бути ближчим до проблем громадян.

Доцільно зазначити, що зростання показників зареєстрованих структурних утворень політичних партій на місцях здійснюється задля проходження до державних інституцій за підтримки громадськості.

Суть громадської організації полягає у добровільному об'єднанні громадян заради задоволення суспільних, економічних, культурних, освітніх та інших інтересів громадян. Передусім ця спільнота формується задля вирішення соціальних проблем і носить не прибутковий характер. Ідеологія покращення рівня життя представників територіального округу на засада безпечного співіснування і впевненості у благополучному майбутньому.

В Баранівській територіальній громаді діє незначна кількість громадських організацій. Однак слід охарактеризувати основну діяльність найбільш впливових та активних учасників даних спільнот. Основний характер носить безпосередній волонтерський дух учасників задля допомоги населенню розвиватися у стрімкому технічному процесі.

Відтак головною метою громадської організації « Органічний простір» є сприяння розвитку громадянського суспільства, підприємництва, культурного, освітнього та туристичного простору.

Послуги, які надає організація:

- 1) Написання грантових заявок та проектів.
- 2) Реалізація проектів
- 3) Розробка: стратегій розвитку громад, планів місцевого економічного розвитку, інвестиційних паспортів
- 4) Організація заходів, тренінгів, семінарів, круглих столів, форумів та фестивалів
- 5) Консультації щодо створення та реєстрації громадських організацій, ФОП, юридичних осіб
- 6) Допомога у створенні стартапів та пошуку ресурсів

7) Робота з молоддю спрямована на залучення її до питань розвитку громади

8) Комунікаційні послуги: налагодження співпраці, інформування, ведення сторінок у соцмережах тощо.

Засновники громадської організації з березня 2021 року по травень 2021 року учасники 90 денної навчальної експериментальної програми для громадських активістів із розвитку практичних інновацій Co-Creatе with Locals від UNDP Ukraine / ПРООН в Україні в рамках якої навчилася:

- правильно формувати команду та організовувати її діяльність;
- визначати проблему та продукувати ідеї для її вирішення;
- робити прототипи своїх проєктів;
- мислити візуально та інноваційно, брендувати проєкти;
- користуватися Дошкою Міро, платформою SoftServe та методикою

SCAMPER.

Ще оним прикладом самоорганізації населення в Баранівській територіальній громаді є Громадська організація «Життя без барерів». Засновниками даної спільноти є громадяни із обмеженими фізичними можливостями. Основоположну роль відіграє привернення уваги місцевої влади та громадськості до потреб населення із статусом інвалідності. Дана громадська організація спонукає представників органів місцевого самоврядування, якомога найкращіше реагувати на потреби людей з обмеженими можливостями.

Власним прикладом формують свідомість та рівноправство співіснування у соціумі. Так, проводяться різного роду фестивалі, змагання, з метою сприйняття молоді, дорослого населення та дітей із залученням представників влади. Все це згуртовує територіальну громаду і надає рейтингову оцінку діяльності місцевої влади.

Громадська організація "LADY CLUB" Здійснює культурно-просвітницьку та соціальну діяльність серед молоді Баранівської ОТГ.

Щорічний благодійний проєкт "Допоможемо малюкам стати щасливими". У всіх є можливість стати тим самим чарівником і виконати бажання хоча б

одного вихованця дитячого будинку!

В умовах децентралізації управління ресурсним забезпеченням рекомендувало громадським організаціям отримати підтримку від громадянського суспільства та організаціями приватного сектора у виконанні своїх функцій, що дозволяє гнучким структурам усувати негатив розміри бюрократії, зближення з більш ринковою моделлю. За п'ять років відбулися кардинальні зміни в громадських організаціях. Однак організації як динамічні структура відповідатиме вимогам змін через екологічні, політичні та економічні умови. Така спадкоємність підтримувати різноманітні пропозиції, поки пропозиція буде прийнята в певний період, вона буде відхилена в інший час.

Висновки до розділу 2

1. Аналіз участі громадськості на теренах Баранівської територіальної громади доводить, що стрімкий розвиток місцевих територій спонукає до нормативно правових дій органів місцевого самоврядування із врахуванням соціальних, економічних та культурних цінностей громадськості.

2. Невдала комунікація із громадянами формує суб'єктивну думку про ОМС, а громадські організації отримують всеобічну довіру з боку громадян для досягнення та відстоювання своїх інтересів. Динаміка неефективної побудови структурних підрозділів Інформаційний підрозділ має вирішувати такі завдання: населення має приймати участь у вирішенні місцевих питань, громадяни мають довіряти місцевій владі та публічно визначати її діяльність.

3. Згідно дослідження слід зазначити що, насапмерерд активність громадських організацій спонукає органи місцевого самоврядування діяти в нормативно првовому полі в своїй діяльності. Аналіз стверджує, що не враховуючи позицію мужновладців у фрмуванні соціальної думки через соціологічне опитування результти впровадження їх не використовуються в повній мірі.

РОЗДІЛ 3. ПОБУДОВА ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

3.1. Нормативно правове врегулювання участі громадськості в органах місцевого самоврядування як інструменту прийняття рішень

Дослідвши визначну роль громадськості та вокремлення послідовності не відповідності європейським нормам і стандартам ОМС мають слідувати наступним принципам:

1. В мовах використання територіальних ресурсів представники влади зобов'язані дотримуватися принципу планування, послідовності та звітності у формуванні внутрішньої та зовнішньої політики середовища:

- Залучення громадськості у різні її проявах (громадські організації, спілки, волонтери і т.д.) до повного циклу політичних етапів.
- Розробка та втілювання у політичний процес механізму залучення на добровільних засадах.

2. Принцип прозорості у різних проявах комунікативної складової прийняття управлінських рішень:

- вчасною проінформованістю громадськості, щодо здійснення різного роду заходів за умови використання каналів комунікації (газети, афіши, сайти, соціальні мережі і т.д.) задля вчасного реагування місцевих жителів та прийнятті безпосередньої участі.
- Забезпечення доступності до нормативних документів у тій чи іншій сфері прийняття політичних рішень
- Вчасності оприлюднення прийнятих рішень і спільному політичному процесі органів влади та громадськості (звітування щодо прийнятих рішень менш соціально-активних громадян).
- Передбачити, задокументувати механізм прийняття рішень в Статуті ОМС.

3. Різні форми громадських об'єднань мають визнаватися органами місцевої влади як інструмент комунікації до громадян, що представляють їх

інтереси. ОМС повинні визнавати авторитаритет громадських об'єднань, так як вони мають право представляти думку людей яка, інколи не співпадає із реаліями сьогодення. Адже за рахунок степеня довіри мешканців громади до місцеви організацій надає можливість за рахунок них детальніше довести до відому ступінь ризику послідовних рішень. Що можуть використовувати неурядові організації [28]:

- захист прав/інтересів;
- інформування та привернення уваги до певних питань;
- експертну оцінку та надання консультацій;
- розробку інновацій;
- надання послуг;
- ролі спостережного органу [28].

Для забезпечення ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування із громадськими організаціями в м. Житомир при міській раді функціонує управління інформаційної діяльності, промоції та зав'язків із громадськістю. Управління у своїй діяльності поряд з іншими функціями здійснюють консультації з громадськістю частині формування та реалізації місцевої політики в межах повноважень; сприяє виконавчим органам ради у забезпеченні взаємодії з політичними партіями, громадськими організаціями, релігійними організаціями, організаціями національних меншин та іншими інституціями громадянського суспільства; створює позитивний імідж міської ради шляхом налагодження системних та скоординованих комунікацій; забезпечує участі громадськості у процесі прийняття рішень у раді шляхом налагодження зворотного зв'язку, активного залучення до процесів (створення Громадської ради, підписання меморандумів з ГО) [16,28].

Щодо недосконалості законодавчого регулювання діяльності громадських рад згідно дослідження можна охарактеризувати наступні проблеми та шляхи їх вирішення .

Для органів місцевого самоврядування проведення систематичних зборів, консультацій, громадських слухань носить рекомендаційний характер . Тобто

формування дорадчих органів залежить від політичного бажання або зацікавленості у посадовців •

В у мовах чіткого розвитку формування різних форм об'єднань громадян насамперед законодавством не врегульовано і не регламентується порядок створення активних людей соціуму і проведення зборів по формуванню громадських рад, Слід зазначити що в законодавстві не передбачено штрафних санкцій за порушення процедури формування громадських об'єднань. Це спонукає до виявлення різного роду маніпуляційних заходів, як зі сторони влади так і зацікавлених осіб, прибічників мужновладців.

Не відповідність чіткої регламентованої структури самоорганізації створених громадських об'єднань, щодо кількісного та якісного складу суспільних формувань (таких як комісії, різні комітети, кількість відповідних заступників, відповідальність у вирішенні проблемних питань в комплексному кваліфікованому підході. А неврегульованість щодо передачі та делегування повноважень по ієрархії членам громадських об'єднань

Загальні збори громадян – це зібрання усіх чи частини мешканців села, селища, міста для розв'язання питань місцевого значення; вони є формою безпосередньої участі громадян у розв'язанні питань місцевого осередку [31,32].

Законотврці не передбачили загальні збори громадян правом приймати місцеві постанови, акти та документи. Якби цей процес було впроваджено на законодавчому рівні, то потенційно це спонукало розвиток процесу демократії.

Основною перевагою громадських як інституту демократизму і як такої форми місцевого самоврядування є природне поєднання в них соціальної взаємодії: відображення колективної думки, обговорення тієї чи іншої проблеми, прийняття раціонального рішення за участі місцевої спільноти. [24].

В рамках зборів кожний громадянин тим чи іншим шляхом висловлює свої проблеми та інтереси, проявляє свою активну позицію до певної події, із синхронними інтересами інших членів зборів набуває ознакових значень

3.2. Ефективна взаємодія органів місцевого самоврядування з громадськістю на умовах е-врядування

Пролемтикою взаємодії ОМС із громадськістю передусім впливає на формуванні політики електронного врядування. Основною причиною виникнення даного явища є застріла техніка, високі стандарти технічного забезпечення, забезпеченість громади у сфері інтернет оснащення та мережі швидкісного інтернету, низький рівень кваліфікованих працівників та відсутність кадрів ІТ індустрії.

Електронне урядування – це нанотехнологічне оснащення технікою, яке переважно використовується у розвинених країнах або великих урбанізованих містах. В Україні така тенденція е-врядування представлена у наступних містах: Київ, Харків, Дніпро, Вінниця, Львів та Луцьк. Процес автоматизації в сфері електронної інформатизації на всіх етапах управлінських рішень [26].

Проект ПРООН «Муниципальна програма врядування та сталого розвитку» [28] був започаткований у 2004 р. Механізми впровадження мали місце у ролі допомоги населення у фрмі якості, доступності та мобільності. Також цей проєкт був спрямований на допомогу ОМС задля полегшення ефективності управлінських рішень сьогодення. Розрахункова вартість цих проєктів сягає 34,7 млн грн. [30].

Наступний проєкт Європейського Союзу та Програми розвитку ООН в Україні «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду. Ключовий етап проєкту «Розумні міста та електронне урядування». Консолідований напрямок: надавати адміністративні послуги, використовуючи принцип електронного врядування; особи, що зацікавлені в отриманні муніципальних послуг, підлягають у підтримці проєкта; підзвітність та прозорість перед громадськістю, має не меті сформувати простір для ефективноі, фундаментальноі та функціональноі роботи в ОМС [25].

Розвиток е-врядування на території Баранівської територіальної громади

розпочинає свій рух із прийняттям Рішення 16 сесії 8 скликання Баранівської міської ради №534 від 11.08.2021 року «Про комплексну цільову програму «Електронна громада» на 2021-2025 роки.

Програма передбачає впровадження заходів інформатизації із застосуванням підвищення рівня кваліфікації працівників ОМС та відповідними витратами на ці цілі.

В результаті впровадження програми електронне врядування громадськості територіє має отримати наступні позитивні ефекти:

Єдина система документообігу спростить процес оброблення звернень громадян та їх опрацювання;

Процес автоматизації дасть змогу працівникам швидко обробляти адміністративний документообіг із своєчасною процедурою їх оприлюднення до відома соціально-активного жителя;

Створення ряд адміністративних послуг, через ЦНАП та публічних послуг без масового витрачання власного часу;

Централізовану мережу відоспостережень, задля безпеки громадян і комфортного їх проживання.

Програма передбачає етапи впровадження до 2025 року із відповідними на те витратами як з боку бюджетних коштів так і залучених згідно законодавства України.

Напрямки розвитку електронного урядування в Києві: громадяни мають доступ до державної інформації; населення активно приймає участь в управлінні державними справами; модернізація технологій в управлінні; поліпшення якості управлінського результату; побудова інформаційних центрів, які можуть обслуговувати людей; послуги в один клік цілодобово на веб-порталах; не обмежувати населення в праві на навчання через вікові рамки; боротьба з корупцією; електронний документообіг з цифровим підписом; налагодження процесу архівування електронних документів та надання вільного доступу до них [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Особливої уваги заслуговує аналіз Комплексної міської цільової програми

«Електронна столиця» на 2019-2022рр. [[Ошибка! Источник ссылки не найден.](#)], що визначає розвиток електронного урядування в м. Києві. Мета програми полягає у підвищенні рівня і якості життя громадян м. Києва; розвитку демократичних інститутів; створенні сприятливих умов для підприємницької діяльності та підвищенні конкурентоспроможності підприємств міста; поліпшення роботи міського господарства.

Основні переваги використання у-рядування в органах місцевого самоврядування:

- апарат швидко отримує документи в роботу;
- прозорість виконавської дисципліни;
- оперативність документообігу;
- унеможливиться здатність не виконання контролів та втрати документів;
- підвищення рівня професіоналізму та корпоративної етики серед працівників в ОМС;
- процес дублювання документів унеможливило витрання повторно відпрацьовахи документів;
- активізація аналітичної та звітної процедури у процесі обробки звернеь громадян та організацій;
- запорука цілісності, конфіденційності та збереження інформації.

Здійснивши дослідження слід зазначити про ефективність впровадження е-рядування. Однак постає ряд суттєвих проблемних питань на етапі впровадження. Такі як:

- розгалуженість інформаційних потоків при здійснені єдиної електронної взаємодії інформації як структурних підрозділ ОМС, так і в комунальних установа;
- різні формати та вимоги до даних в різних системах обліку установ в ОМС, як результат такого дублювання інформації – відмінність інформації в цих установах і відмінність в їх рішеннях;
- неузгодженість дій у виконавчих органах міської ради при плануванні

та впровадженні заходів з інформатизації;

- неузгодженість між виконавчими органами міської ради та суб'єктами господарської діяльності при створенні інформаційних ресурсів та користуванні ними;
- необхідність актуалізації питань захисту інформаційних ресурсів тощо.

3.3 Стратегічний підхід формування громадських організацій на правових засадах в органах місцевого самоврядування

Перважна більшість впливових громадських організацій має не меті своєї діяльності покращення соціально-культурного покращення рівня життя населення на благо розвитку територіального устрою. Затверджуючи свою ГО згідно до законодавства в державному реєстрі господапрюючих суб'єктів 90 % засновників дотримуються однієї й тієї ж самої головної потреби. Статут цих угруповувань активними членами суспільства має переважно рекомендаційний характер. А зміст і форма взята за основу затвердженого типового статуту.

Громадські організації здійснюють свою діяльність згідно Статуту. Легковажне відношення до такого правового документу може стати на заваді вирішення компетентних проблем для громадськості. З однієї сторони питання може не стосуватися сфери діяльності ГО за Статутом.

Статут має бути в обов'язковому порядку затверджений учасниками та згідно протоколу засідання. Для того щоб унеможливити представників місцевої влади в особі Голови громади, в частині оголошення конкурсу на заміщення вакантної посади, зловживати своїм становищем та призначати на посади вигідних керувників уповноваженим їм структурним підрозділам. Як показало дослідження дана практика існує, і набуває форм корумпованості. Конкурсна комісія заздалегідь обирається із прибічників мужновладця на місцях. В такому випадку прозорість здійснення таких конкурсів зневілюється. Зневіра зароджується у людей, які й обирали представників

влади. І в таких випадках поважні громадські організації не можуть відстояти думку людей у прийнятті відповідального рішення.

З метою зневілеювання вищезгаданого процесу та не дозволити владі збільшувати своїх прибічників із корупційною складовою потрібно врегульовано підходити до затвердження нормативно-правових документів громадських об'єднань. Згідно Постанови України «Про проведення конкурсу на заміщення вакантної посади» в органах місцевого самоврядування при формуванні конкурсної комісії в якій чітко прогламентовано порядок громадські організації мають прво за зверненням письмовим бути включені до її складу. Основним нормативом має бути існування ГО не менше 2 років на теренах громади, мати дієвий Статут, бути зареєстрованими та мати кількісний склад членів.

В статуті обов'язковим характером має бути відображено сфери діяльності та вплив предметних відносин. На прикладі, це якщо громадська організація займається просвітницькою роботою, навчанням, соціальною сферою то за офіційним зверненням до ОМС, щодо включення до конкурсної комісії із правом голосу, на заміщення вакантної посади директора комунальної установи медичного закладу, даному зверненню буде відмовлено. Така ситуація унеможливує прийняття участі, так як сфера діяльності медичним обслуговування, якістю надання медичних послуг не передбачено статуом громадської організації.

Ще одним прикладом можна стверджувати із дослідження коли виникає ситуація катастрофічної загрози навколишнього середовища, а громадська організація чи спілка опікується ветеранами війни. Звідси впливає дух волонтерства задля захисту себе та громадян. Однак активісти, волонтери не повсяк час мають базові кваліфікаційні іструменти впливу через призму законодавства. Преважно діють на емоціях, інстинктивно.

Істинний підхід до започаткування громадської організації повинен бути в правовому полі. Наразі існує різноманітні спілки щодо надання безкоштовної допомоги у частині правова допомога у юриспруденції. Використання

нормативної бази є основою для формувань громадських організацій, що в майбутньому унеможливилює твищезазначених випадків.

Висновки до розділу 3

1. Щоб повністю сформувати довіру до ОМС потрібно дотримуватись децентралізації: питання на місцях мають вирішувати громадяни та громадські організації або делегувати органам державної влади; послуги мають надаватись якісно, своєчасно; наблизити центри прийняття управлінських рішень до громадян; підвищити ефективність управління.

2. Проргама е-врядування чітко розгалужується у відображення села та міста. Роль громадських організацій в цьому процесі полегшить суспільству відстоювати власні інтереси через громадські обєднання. Так як існує проблема у впроваджені системи е-врядування, в нехватці кадрів, які можуть користуватись даним програмним забезпеченням та невідповідне застаріле технічне забезпечення, яке не підходить для даних програм, відсутність єдиних стандартів щодо надання електронних послуг.

3. Врегулювання на законодавчому рівні нормативно правових документів в частині процесу утворення, організації та участі прийняття рішень громадськими організаціями дозвоить чітко формулювати інтереси громадськості в правовому полі.

ВИСНОВКИ

Дослідивши різні праці та підходи у формуванні взаємовідносин представників органів влади та громадськості можна зробити наступні висновки:

В теоретичному аспекті роль громадських організацій в публічному управлінні приділена лівова частка наукових досліджень та напрацювань в законодавстві. Передумовою існує процес децентралізації.

В теорії процес управління значну частину займають принципи, які обумовлені нормативно-правовими актами та законами.

Децентралізація регламентує чітку послідовність підзвітності з їх оприлюдненням органів державної влади, щодо витрачання та розподілу бюджетних коштів перед громадянами для отримання суспільних благ задля розвитку територій у співвідношенні бюджетних витрат.

Доведено, що органи місцевого самоврядування насамперед не є державними органами, так як вони створені для того, щоб долучати громадськість до державного управління, на основі принципу демократії і децентралізації влади.

Аналіз участі громадськості на теренах Баранівської територіальної громади доводить, що стрімкий розвиток місцевих територій спонукає до нормативно правових дій органів місцевого самоврядування із врахуванням соціальних, економічних та культурних цінностей громадськості.

Невдала комунікація із громадянами формує суб'єктивну думку про ОМС, а громадські організації отримують всебічну довіру з боку громадяну для досягнення та відстоювання своїх інтересів. Динаміка неефективної побудови структурних підрозділів Інформаційний підрозділ має вирішувати такі завдання: населення має приймати участь у вирішенні місцевих питань, громадяни мають довіряти місцевій владі та публічно визначати її діяльність.

Згідно дослідження слід зазначити що, насамперед активність громадських організацій спонукає органи місцевого самоврядування діяти в нормативно правовому полі в своїй діяльності. Аналіз стверджує, що не враховуючи позицію мужновладців у формуванні соціальної думки через

соціологічне опитування результати впровадження їх не використовуються в повній мірі.

Щоб повністю сформувати довіру до ОМС потрібно дотримуватись децентралізації: питання на місцях мають вирішувати громадяни та громадські організації або делегувати органам державної влади; послуги мають надаватись якісно, своєчасно; наблизити центри прийняття управлінських рішень до громадян; підвищити ефективність управління.

Програма е-врядування чітко розгалужується у відображення села та міста. Роль громадських організацій в цьому процесі полегшить суспільству відстоювати власні інтереси через громадські об'єднання. Так як існує проблема у впровадженні системи е-врядування, в нехватці кадрів, які можуть користуватись даним програмним забезпеченням та невідповідне застаріле технічне забезпечення, яке не підходить для даних програм, відсутність єдиних стандартів щодо надання електронних послуг.

Врегулювання на законодавчому рівні нормативно правових документів в частині процесу утворення, організації та участі прийняття рішень громадськими організаціями дозвоить чітко формулювати інтереси громадськості в правовому полі.

Розкрито організаційні та технологічні засади побудови роботи інформаційного підрозділу ОМС на основі впровадження електронного врядування. Від того на скільки професійно працівник бере в роботу звернення, виконує свою роботу професійно, залежить процес організації в громаді.

Коли органи місцевого самоврядування мають активну взаємодію з ЗМІ, висвітлення інформації та прийнятих рішень через газети, стенди, на офіційних веб-сайтах тощо, то ці напрямки комунікації є важливими процесі формування довірливих засад громадськості, організації та ОМС.

Основні підходи напрямів реалізації прозорості перед суспільством в діяльності ОМС:

– здійснення децентралізації як цілеспрямованого процесу розширення повноважень ОМС щодо: оптимізації й підвищення ефективності управління

суспільно важливими справами;

– надати можливість громадським організаціям представляти інтереси громадян та вирішувати питання місцевого значення самостійно;

– громада має здійснювати контроль, вчасно звітувати перед населенням, забезпечувати доступність до публічної інформації, втілювати нові ідеї в управлінні розвитком територіальної громади;

– оцінювати рівень відкритості ОМС, тобто: регулярні звіти депутатів, міського (сільського, селищного) голови, керівників виконавчого комітету; можливість узгоджувати проекти рішень ради з громадськими організаціями, в ЗМІ та офіційних веб-сайтах має бути у вільному доступі дана інформація, якій громада може дати свою оцінку;

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андріяш, В. І., Бізікова Т. В. Участь громадськості в процесах територіально-планування і розвитку. Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу Києво-Могилянська академія]. Серія: Державне управління. 2016. Вип. 255. С. 6–12.
2. Битяк Ю. П., Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія, Харків: Право, 2005. 304 с.
3. Борденюк В.І. Місцеве самоврядування та державне управління: конституційно-правові основи співвідношення та взаємодії: Монографія. – К.: Парламентське вид-во, 2007. – 576 с
4. Баранівська ОТГ: офіційний сайт. URL: <https://otg.mrada-baranivka.gov.ua>.
5. Ваніна Я. А. Принципи відкритості та прозорості в діяльності органів місцевого самоврядування. *Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. ОРІДУ Одеса : ОРІДУ НАДУ*, 2010. С. 197-199.
6. Григорян О. О. Світовий і вітчизняний досвід забезпечення прозорості та відкритості органів державної влади в реалізації публічної політики. 2018. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej15/txts/12GOOPIA.pdf> (дата звернення 02.11.2021).
7. Гудима Н. В., Принципи відкритості і прозорості в діяльності органів державного управління України (організаційно-правові засади) : монографія, Черкаси : Чабаненко Ю., 2007. 200 с.
8. Гудима Н. В. Проблеми нормативної реалізації принципів відкритості та прозорості діяльності органів державного управління в Україні. *Статистика України*. 2007. Вип. 3 (38). С. 57-61.
9. Гурняк І. Л. Системна потужність і громадянська ефективність як критерії оцінки функціонування територіальних громад. 2015. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/20151/index.html> (дата звернення 05.10.2021).

10. Довженко В.А., Савич А.В.. Механізм залучення громадських організацій до процесу стратегічного планування розвитку територіальних громад. Механізми управління розвитком територій: зб. наукових праць у 2 ч. Ч. 2. Житомир: Поліський національний університет, 2021. 276 с.

11. Державна інформаційна політика/В. Б. Дзюндзюк та ін.Х: ХарPI НАДУ «Магістр», 2012.344 с.

12. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України/ О. М. Бориславська та ін. К. : б. в., 2012.127 с.

13. Деякі питання реформування державного управління України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. № 474-р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80#n9>. (дата звернення: 23.11.2021).

14. Досвід і проблеми взаємодії органів самоорганізації населення, місцевої влади та бізнесових структур URL: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/September09/9.htm> (дата звернення 05.09.2021).

15. Дудченко Т. В. Проблеми організації влади на місцевому рівні URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/conf/2010-2/doc/29.pdf> (дата звернення 08.08.2021).

16. Житомир2030. Інтегрований розвиток міста: офіційний портал. URL: <https://2030.zhitomir.ua/> Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін та ін. К. : НАДУ, 2010. 820 с

17. Європейська хартія місцевого самоврядування: прийнято 15 жовт. 1985 р. Радою Європи URL:http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_036 (дата звернення 08.05.2021).

18. Єганов В.В. Проблеми та перспективи впровадження системи електронного урядування в Україні. *Державне будівництво*. 2012. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVu_2012_2_7 (дата звернення 02.11.2021).

19. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні/ В. Вакуленка та ін.К.:НАДУ, 2010. 211 с.

20. Запровадження комунікацій у суспільстві / за заг. ред. Н. К. Дніпренко, В. В. Різуна .К. : Вістка, 2009. 56 с.
21. Іваник А. Что нужно сделать Украине для создания умных городов. URL:https://delo.ua/tech/tehnologii-umnogo-goroda-buduschee-ili-nastojaschee-325883/?supdated_new=1497274174 (дата звернення 06.06.2021).
22. Індекс публічності місцевого самоврядування. Моніторинг мережі ОПОРА. URL: <http://publicityindex.org/>. (дата звернення 04.09.2021).
23. Інституційний розвиток місцевого самоврядування в умовах державно-управлінських реформ / І. В. Козюра та ін. Київ : НАДУ, 2014. 52 с.
24. Інструменти е-демократії у містах України. Інформаційно-аналітичний довідник / А. Ємельянова та ін.К., 2017. 58 с.
25. Інформація з офіційного веб-сайту Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL:<http://me.gov.ua/>. (дата звернення 02.12.2021).
26. Інформація з офіційного веб-сайту Міністерства інформаційної політики України. URL: <http://mir.gov.ua/> (дата звернення 03.12.2021).
27. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua>. ... – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.
28. Левчук М. Взаємодія органів місцевого самоврядування та громадських організацій як елемент системи міжсекторального партнерства на рівні територіальної громади в Україні. http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Mater_konf_NADU/7e1d0707-fb0f-4613-847f-bfb2101a8dd1.pdf#page=106 Малиновський В. Я. Державне управління :навч. посіб. Луцьк : «Вежа», 2000.558 с.
29. Місьцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації : наук. доп. / за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка. К. : НАДУ, 2014. 128 с.
30. Місьцевий розвиток, орієнтований на громаду: Спільний проєкт ПРООН/ЄС. URL: <http://cba.org.ua/ua/pro-nas/proektsba> (дата звернення: 23.11.2020).

31. Моніторинг впровадження інструментів електронного урядування в органах місцевого самоврядування / наук. ред. А. Яскевич. Вінниця: ГО «Подільська агенція регіонального розвитку», 2015. 84 с.

32. Мужанова Т.М. "Розумне місто" як інноваційна модель управління. *Економіка. Менеджмент. Бізнес.* 2017. № 2. С. 116-122. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/estebi_2017_2_19 (дата звернення 11.11.2021).

33. Писаренко В. П. Запровадження електронного урядування в Україні. *Вісник Полтавської державної аграрної академії.* 2014. №3. С.111–115

34. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ /Відомості Верховної Ради України.1992.№ 48.Ст. 651

35. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280 / 97 – ВР /Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24.Ст. 170

36. Про порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 січня 2002 р. № 3 /Офіційний Вісник України. 2002. № 2. Ст. 57. С. 234-238.

37. Проблеми децентралізації: національний та міжнародний досвід : збірник матеріалів та документів / наук. ред. М. Пухтинський. К. : Атіка, 2006.744с.

38. Рудич Ф.М. Много ли власти нужно власти? Украина в контексте трансформации политических систем в странах СНГ и Балтии, Центральной и Восточной Европы : монография / Ф.М. Рудич; ИН-т политических и этнополитических исследований им. И.Ф. Кураса. – К.: Наукова думка, 2009.-304с.

39. Регламент організації взаємодії органів виконавчої влади в електронній формі: затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018%D0%BF#n1251> (дата звернення: 23.11.2020).

40. Софій О. З. Залучення громадян до процесу прийняття рішень органами місцевої влади шляхом використання потенціалу громадських

консультацій. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2011. Вип. 6. С. 112–117.

41. Стан локальної демократії в містах України: роль громад та органів місцевого самоврядування. Аналітичний звіт за підсумками виконання проєкту «Моніторинг діяльності органів місцевого самоврядування у сфері розвитку локальної демократії» / під ред. В. І. Брудного. Одеса : ХОББИТ ПЛЮС, 2008. 168 с.

42. Становлення та тенденції розвитку місцевого управління в Україні: монографія / за наук. ред. О. Я. Лазора. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2010. 183 с.